

ARBITRÁŽE JSOU DRAHÉ, ALE DOKÁŽÍ UŠETŘIT ČAS I PENÍZE

TEXT Jana Chuchvalcová **FOTO** Jan Branč, Shutterstock

S partnerem advokátní kanceláře Aegis Law Janem Kramperou, uznávaným odborníkem na řešení sporů doporučeným prestižním žebříčkem European Legal 500, jsme si povídali o výhodách a nevýhodách arbitráží, o nákladech spojených s arbitrážním řízením ve srovnání se soudem nebo třeba o tom, jak vybírat arbitra. V exkluzivním rozhovoru pro magazín CEO říká, že v současné době získávají arbitráže velmi prestižní postavení.

Jaké jsou hlavní výhody a nevýhody arbitráže oproti soudnímu řešení sporů?

Hned na začátek je dobré říct, že arbitráže jsou drahé, někdy velmi drahé. A má to svůj důvod. Dokáží totiž jejich účastníkům poskytnout velmi rychlé a kvalitní rozhodnutí i v relativně komplikovaných sporech, a to dokonce i ve formě distančního, tj. online řízení. Oproti soudním řízením jsou přitom neveřejné, tj. dokáží nabídnout i vysokou míru diskretnosti.

Nevýhodou mohou být kromě vysoké nákladnosti některá procesní specifika, jako třeba omezená možnost jak dosáhnout nařízení předběžného opatření nebo praktické komplikace při výkonu zahraničních rozhodčích nálezů, resp. výkonů rozhodčích nálezů v zahraničí.

Jaké typy sporů lze řešit prostřednictvím arbitráže?

Arbitráže představují jednu z alternativních metod řešení majetkových sporů, kde se strany sporu dohodnou na tom, že o jejich sporu rozhodnou většinou jimi zvolení rozhodci. Ti následně nominují třetího rozhodce předsedou rozhodčího senátu. U rozhodčích soudů lze přitom řešit kromě majetkových sporů řešit také spory o doménová jména.

Kdy byste klientům doporučili řešit spor formou arbitráže spíše než prostřednictvím soudní cesty?

Jednoznačně ve sporech alespoň v řádech desítek milionů korun a více. Spory nižší hodnoty je samozřejmě možné v rámci rozhodčího řízení také projednávat, ale s nižší hodnotou sporu se ztrácí zejména finanční efektivita takového postupu.

Jak probíhá proces zahájení arbitráže?

Zde velmi záleží na tom, kde se jedná o ad hoc arbitráž, nebo o arbitráž vedenou u některého ze stálých rozhodčích soudů. Těch je na světě samozřejmě mnoho, nicméně existuje jen několik z nich, které jsou obecně uznávané napříč jednotlivými jurisdikcemi. Proto bývají smluvními stranami opakovaně vybírány při sjednávání rozhodčích doložek, ať už v rámci vnitrostátních nebo mezinárodních transakcí. Řízení u každé z těchto institucí má svá specifika a jejich volba může mít zásadní vliv na úspěch v případném sporu.

Proto například arbitráž vedená u Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky, jejíž pravidla nejsou zas natolik vzdálená řízení u obecných českých soudů, probíhá zcela jinak než řízení vedené třeba u LCIA (The London Court of International Arbitration).

Arbitráže jsou drahé, někdy velmi drahé. A má to svůj důvod. Dokáží totiž účastníkům poskytnout velmi rychlé a kvalitní rozhodnutí i v relativně komplikovaných sporech.

Arbitráže představují jednu z alternativních metod řešení majetkových sporů, kde se strany sporu dohodnou na tom, že o jejich sporu rozhodnou většinou jimi zvolení rozhodci.

Jaké jsou náklady spojené s arbitrážním řízením ve srovnání se soudem?

Obecně jsou výrazně vyšší. Opět bude samozřejmě hodně záležet na volbě rozhodčího soudu. Některé rozhodčí soudy fungují na nám známém principu soudního poplatku, tj. před začátkem řízení je nutné uhradit poplatek, jehož výše se odvíjí od hodnoty sporu (žalované částky) a žádné další platby k rozhodčímu soudu nebo rozhodcům již nesměřují. Jiné rozhodčí soudy však kromě poplatku počítají i s tím, že strany budou průběžně hradit odměnu rozhodcům, a to na základě stanovené hodinové sazby, která odpovídá evropským, resp. světovým standardům.

V takovém případě je nutné počítat s velmi vysokou finanční náročností, a to zejména u dlouhých a komplikovaných sporů. Ta však bývá úspěšné straně většinou zcela kompenzována. V rámci rozhodčí doložky je totiž možné sjednat, že neúspěšná strana sporu bude muset hradit vítězi skutečné náklady právního zastoupení a nikoli náklady v paušalizované výši, jak je tomu v případě řízení před obecnými soudy.

Vedení arbitráže tak může být pro obě strany v jejím průběhu velmi nákladné s tím, že vítěz má většinou možnost plné kompenzace, zatímco pro poraženého neúspěch často znamená enormní zátěž v podobě hrazení skutečných nákladů řízení nejenom za sebe, ale také za vítěznou stranu sporu.

Na druhou stranu, právě rozsah takových nákladů velice často motivuje strany sporu k tomu, aby i během řízení dospěly ke smírnému kompromisnímu řešení.

Jak je možné zvolit arbitra a jaká kritéria by měla být při výběru uplatněna?

Arbitra je možné volit ze seznamu rozhodců příslušného rozhodčího soudu, ale většinou i mimo něj. Volba rozhodce je pro každou stranu zásadní a má bezpochyby významný vliv na to, jakým stylem bude celé rozhodčí řízení vedeno.

Volbou arbitra mají strany sporu možnost zajistit, že o jejich sporu bude rozhodovat odborník, který má pro daný typ sporu vysokou profesní specializaci a bude tak kromě právních aspektů rozumět také obchodním stránkám kauzy. Při vývěru rozhodce by se tak každá strana měla zaměřit na jeho odbornost a dosavadní rozhodcovskou praxi.

Jak dlouho obvykle trvá arbitrážní řízení? Na čem jeho délka závisí?

Délka sporu je většinou odvislá od jeho složitosti. A to jak skutkové (typicky spory ze smluv o dílo, kde bývá rozsáhlá dokumentace včetně potřeby vyhotovování znaleckých posudků), tak právní.

Rozhodčí soudy však oproti soudům civilním nabízejí podstatně rychlejší projednání. To je dáno mnoha faktory, jako je například jednoinstanční řízení nebo mnohem menší vytížení rozhodců ve srovnání s agendou civilních soudců či výraznější flexibilita pro vedení online řízení.

Velmi běžné u zahraničních arbitráží bývá například stanovení procesního harmonogramu, kdy je předem dáno, jak bude celý proces probíhat, kdy a co budou muset strany udělat a také to, kdy bude vydáno konečné rozhodnutí. Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky dokonce nabízí možnost vydat se cestou tzv. urychleného řízení, ve kterém musí být vydáno konečné rozhodnutí do dvou, resp. čtyř měsíců. Volba takového postupu tak nabízí možnost získat velmi rychle pravomocné rozhodnutí i ve velmi komplikovaném sporu.

Co se stane, pokud jedna strana nesouhlasí s účastí v arbitráži? Jak mají ti, co chtějí takto svůj spor řešit, postupovat?

Pokud byla mezi stranami sporu uzavřena platná rozhodčí smlouva, resp. smlouva s rozhodčí doložkou, nemá její účastník šanci se arbitráži vyhnout. A na druhou stranu, pokud uzavřena nebyla, nemůže jej nikdo do arbitráže nutit. Pokud by přesto došlo v takovém případě podána žaloba u některého z rozhodčích soudů, je standardní obranou námitka věcné nepříslušnosti rozhodčího soudu.

Je podle vás v Česku časté řešení sporů prostřednictvím arbitráží, nebo zde vidíte ještě prostor pro častější využívání tohoto institutu?

Myslím, že v Česku měly arbitráže velmi specifický vývoj. V současné době však vnímám, že získávají velmi prestižní postavení, a to včetně role Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky.

Zásadní je i změna ve vnímání toho, co je ukazatelem zdravé vytíženosti rozhodčího soudu. Oproti historicky preferované kvantitě sporové agendy je výrazný posun na stranu její kvality. Jinými slovy, ambicí rozhodčích soudů by nemělo být přitahovat obrovskou agendu drobných sporů jejichž hodnota

Mgr. Jan Krampera,
partner společnosti Aegis Law,
advokátní kancelář, s.r.o.

Jan Krampera je společníkem a zakladatelem advokátní kanceláře Aegis Law, která vstoupila na český právní trh ke konci roku 2021. Je uznávaným odborníkem na řešení sporů doporučeným prestižním žebříčkem European Legal 500. Také je zapsán jako rozhodce Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky, jako rozhodce u London Court of International Arbitration (LCIA) a na seznamu odborníků u Vídeňského mezinárodního rozhodčího centra (VIAC).

se pohybuje v řádech tisíců, ale přitahovat početně menší agendu sporů, jejichž hodnota se však pohybuje v řádech desítek a stovek milionů. Tento trend u nás v posledních letech nepochybně vnímám, a to je velice dobře. •

Oproti soudním řízením jsou arbitráže
neveřejné, takže dokáží nabídnout i vysokou
míru diskrétnosti.